

Sagt & gjort

Positionsstafett

I denna stafett använder eleverna positionssystemet för att hantera tal i bråkform och decimalform. Matematikinnehållet konkretiseras med hjälp av vanligt tiobasmaterial, men här får den stora tusenkuben värdet 1. Tal att arbeta med slås fram av två olika tärningar. Och eftersom det är en stafett får eleverna också röra på sig.

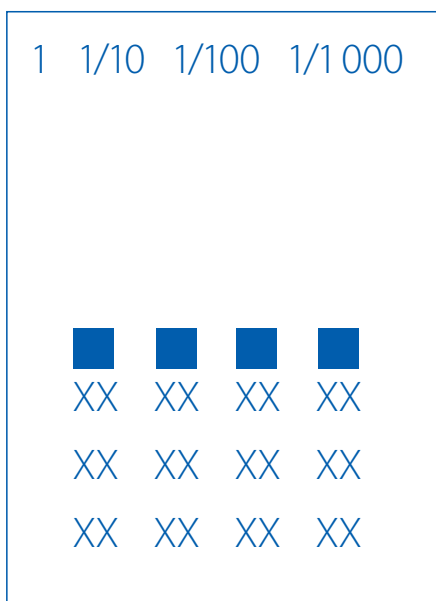
Material

Tiobasmaterial. I denna aktivitet ges de stora (tusen)kuberna värdet 1, (hundra) plattorna $1/10$, (tio)stavarna $1/100$ och småkuberna $1/1000$.

En tärning per lag som är markerad med $1/1000$ på tre sidor, $1/100$ på två sidor och $1/10$ på en sida samt en vanlig sexsidig pricktärning per lag.

Introduktion av materialet

Läraren visar konkret värdet på en stor kub och diskuterar med klassen att kuben nu har ett annat värde än det de kanske är vana vid. Hur många plattor går det på en stor kub? Vilken talstorlek är det nu på en platta? På liknande sätt diskuteras värdet av alla storlekar på materialet.

■ = en stol

Indelning i lag och placering i rummet

Eleverna delas in i lag med 6–8 elever i varje. Eleverna i laget ställer upp sig två och två bredvid varandra i ett led bakom lagets stol. Stolarna är placerade i ena ändan av rummet. På motsatt sida av rummet finns de stora kuberna på en plats längst till vänster med skylten 1, därefter kommer tiondelar och hundradelar med tusendelarna placerade på en plats längst till höger (sett från elevernas sida). På varje plats markeras talvärdet med en tydlig skylt.

Stafetten

När starten går, slår det två första eleverna varsin tärning. Positionstärningen avgör vilken talstorlek eleverna ska hämta och den vanliga tärningen hur många av talstorleken de ska ta. Korrekt material hämtas, läggs på lagets stol, nästa par slår tärningarna och springer och hämtar material.

När laget samlat tio eller flera av en talsort ska de växla. Växlingen kan utföras av vem som helst längre bak i ledet, samtidigt som de två första eleverna utför sina uppgifter. Glömmer eleverna växla får de inte tillgodoräkna sig de poängen när läraren stoppar stafetten.

När läraren stoppar stafetten ska varje lag meddela hur många hela, tiondelar, hundradelar och tusendelar de har samlat. Sen ska de översätta till decimaltal. Vinner gör det lag som har samlat ihop till det högsta talet och klarar att översätta det till decimaltal.

Trygghet

Eleverna ska vara två och två för att få trygghet av varandra, men också för att det inte ska bli för många lag eller för lång väntetid. Man kan göra det mer meningsfullt att vara två (och öka hipfaktorn) genom att ge varje lag en boll. Eleverna ska parvis hålla bollen mellan sina ryggar när de förflyttar sig fram och tillbaka över rummet för att hämta materialet.

Anmärkning

Samma stafett kan användas också för positionssystemet med hela tal och med andra värden på tiobasmaterialet. Det kan naturligtvis uppfattas som förvirrande för eleverna med olika värden på ett och samma material, men det en viktig kunskap och erfarenhet att helheten förändrar sig efter förutsättningarna.

Gabriella Axelsson

